

Στὸ μῆνα Νοέμβριο δεσπόζει ἡ Θεομητορική ἑορτὴ τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου. Μὲ τὴ γιορτὴ αὐτὴ ἡ Ἐκκλησία μας τιμᾷ τὸ πάνσεπτο πρόσωπο τῆς Παναγίας μας. Ἡ ἑορτὴ ἀνήκει στὸν κύκλο τῶν λεγομένων θεομητορικῶν ἑορτῶν καὶ περιλαμβάνει γεγονότα πού ἀνάγονται στὸν καθόλου σχεδιασμό τῆς προπαρασκευῆς τῆς Μαρίας γιὰ τὸ μελλοντικὸ ρόλο πού ἔχει γι' αὐτὴν προορίσει ὁ Θεός. Ἡ Πρόνοια τοῦ Θεοῦ οἰκονομεῖ τὸ σχέδιο τῆς πανανθρώπινης σωτηρίας μέσα ἀπὸ κάποιους διακριτοὺς ρόλους ὀρισμένων προσώπων, πού χρησιμοποιοῦνται γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτό. Τὰ γεγονότα πού συνιστοῦν τὴν ἑορτὴ περιγράφονται στὸ λεγόμενο πρωτευαγγέλιο τοῦ Ἰακώβου. Τὸ κείμενο αὐτὸ ἀνήκει σὲ μιὰ σειρά συγγραφῶν, πού ἡ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας τὰ ὀνομάζει «*Ἀπόκρυφα ἢ Ψευδεπίγραφα*». Στὰ κείμενα αὐτά δηλαδή, καταχωρεῖται ὁ πυρήνας κάποιου γεγονότος, πού εἶχε σχέση μὲ πρωταγωνιστικὰ πρόσωπα τῆς Καινῆς Διαθήκης. Τὸ γεγονὸς ὅμως αὐτὸ ντύνεται στὴ συνέχεια μὲ πολλὰ καὶ ποικίλα φανταστικὰ κατὰ τὸ πλεῖστο στοιχεῖα προκειμένου νὰ ἀποδώσουν ἐντυπωσιασμό καὶ ἔτσι τίθεται σὲ κυκλοφορία. Γιὰ περισσότερο κῦρος ἐπιγράφονται μὲ ὀνόματα ἀποστόλων ἢ ἄλλων καταξιωμένων προσώπων. Τὰ κείμενα αὐτά ὅμως γρήγορα ἀπομονώ-θησαν καὶ μῆσαν στὸ περιθώριο ἀφοῦ ἡ Ἐκκλησία τὰ ἀπέρριψε ὡς νόθα.

Πέρα ἀπὸ τὰ γενικά αὐτά ἡ ἑορτὴ τῶν Εἰσοδίων μᾶς δίνει τὴν εὐκαιρία νὰ κάνουμε μιὰ ἀναφορὰ μὲ ὄση δυνατὴ συντομία γίνεται γιὰ τὴ θέσις τῆς γυναίκας στὸ χῶρο τῆς Ἐκκλησίας μας.

Εἶναι γνωστὴ ἡ τοποθέτηση τοῦ προχριστιανικοῦ κόσμου πρὸς τὴ γυναίκα, ἡ ὁποία στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα γιὰ παράδειγμα ἦταν φυλακι-σμένη στὸ γυναικωνίτη, δέσμια πολυτρόπων ἀντιλήψεων τῆς ἐποχῆς. Εἶναι ἐνδεικτικὴ ἐν προκειμένῳ καὶ ἡ διατυπωμένη ἄποψη τῶν φιλοσοφούντων τῆς ἐποχῆς, ἡ ὁποία θεωροῦσε τὴ γυναίκα «*ἓνα εἶδος ἀτελοῦς καὶ ἐλαττωματικοῦ ἄρρενος. Τὸ ἀνδρικό σπέρμα, πού κατὰ τὴ σύλληψη ὁδήγησε στὴ γέννηση θηλυκοῦ παιδιοῦ, ἦταν ἐλαττωματικό ἢ κατεστραμμένο*». Ἐνας πυθαγόρειος ἀφορισμός, μὲ μαθηματικὴ σαφήνεια, ὀρίζει τὰ ἐξῆς: «*ἀρχὴ τοῦ καλοῦ δημιουργεῖ τὴν τάξη, τὸ φῶς, τὸν ἄνδρα· ἡ ἀρχὴ τοῦ κακοῦ δημιουργεῖ τὸ χάος, τὸ σκοτάδι, τὴ γυναίκα*». Ὁ Πλάτων εὐχαριστεῖ τοὺς θεοὺς πού γεννήθηκε ἐλεύθερος καὶ ἄνδρας. Αὐτὲς ἀλλὰ ἄλλες παρόμοιες ἀντιλήψεις πού εἶχαν διατυπωθεῖ, δείχνουν τὸ βαθμὸ ὑποτιμῆσεως τοῦ θηλυκοῦ εἶδους σὲ κατώτερο ὄν μὲ ὅλες τίς γνωστὲς συνέπειες.

Τὸ Εὐαγγέλιο ἀνοίξε νέες προοπτικὲς γιὰ τὴν θέσις τῆς γυναίκας. Ἦδη ὁ ρόλος μιᾶς γυναίκας, τῆς Κυρίας Θεοτόκου, ὑψώνει τὸ γυναικεῖο φύλο σὲ καθοριστικὸ παράγοντα τοῦ μυστηρίου τῆς σωτηρίας. Πέρα ὅμως ἀπ' αὐτὴ τὴν πραγματικότητα, τόσο ὁ ἄνδρας, ὅσο καὶ ἡ γυναίκα εἶναι πλασμένοι «*εἰκόνα*» τοῦ Θεοῦ. Τὸ «*κατ' εἰκόνα*» σύμφωνα μὲ τὴν πατερικὴ σκέψη, δέ βρίσκεται στὸ λογικὸ σάν νοητικὴ ἰκανότητα, ἀλλὰ σάν ἄσκηση ἐλευθερίας καὶ αὐτεξουσίου στὸ ὁποῖο μετέχει ὁ ἄνδρας καὶ ἡ γυναίκα ἰσότιμα. Δίνοντας ἔτσι πρωταρχικὴ σημασία, οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, στὴν ἐλευθερία εἶδαν καὶ τὴ γυναίκα σάν πλήρη καὶ τελεία εἰκόνα τοῦ Θεοῦ. Χαρακτηριστικά ὁ Μέγας Βασίλειος, θέτει στὸ στόμα τῆς ἁγίας Ἰουλίτας τὰ ἀκόλουθα λόγια μέσα ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐκφράζεται ἡ ὁμοτιμία καὶ ἰσοτιμία στὸν ἄνδρα καὶ τὴ γυναίκα. «*Ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος τοῖς ἀνδράσιν. Κατ' εἰκόνα Θεοῦ γεγονάμεν, ὡς καὶ οὗτοι. Ἀρετῆς δεκτικόν τὸ θῆλυ, ὁμοτίμως τῷ ἄρρενι,*

παρά τοῦ κτίσαντος γέγονε. Καί τί γάρ ἡ συγγενεῖς τοῖς ἀνδράσι διά πάντων ἐσμέν; Οὐ γάρ σάρξ μόνον ἐλήφθη πρός γυναικός κατασκευήν, ἀλλά καί «ὄστουν ἐκ τῶν ὀστέων». Ὡστε τό στερρόν καί εὐτονον καί ὑπομονητικόν, ἐξ ἴσου τοῖς ἀνδράσι, καί παρ' ἡμῶν ὀφείλεται τῷ Δεσπότη... ὅτι πρός οὐδέν ὑμῖν τῶν ἀγαθῶν τό ἐλάττωμα τῆς φύσεως ἐμποδίζει». (Εἰς τήν Μάρτυρα Ἰουλίτα 2, ΕΠΕ, τ. 7).

Ἡ ἰσοτιμία τῆς γυναίκας μέ τόν ἄνδρα εἶναι καταφανής σ' ὀλόκληρη τήν ὀρθόδοξη Ἐκκλησιολογία. Βέβαια ἡ ἰσοτιμία καί ἰσοτιμία τῆς γυναίκας μέσα στήν Ἐκκλησία καί κάτω ἀπό διακριτούς ρόλους, δέν θά πεῖ καί ἰσοπέδωση, ἐφόσον καί ἀπό τήν πρώτη στιγμή τῆς δημιουργίας τοῦ Θεοῦ, συμπορεύεται ἡ ἐνότητα μέ τήν ποικιλία μέσα στή κτίση. Εἶναι πολύ χαρακτηριστική ἐν προκειμένῳ ἡ σχετική εἰκόνα πού δίνεται ἀπό τόν ἀπόστολο Παῦλο στό 12ο κεφάλαιο τῆς Α' πρός Κορινθίους ἐπιστολῆς: «Καθάπερ γάρ τό σῶμα ἐν ἐστί καί μέλη ἔχει πολλά, πάντα δέ τά μέλη τοῦ σώματος τοῦ ἐνός, πολλά ὄντα, ἐν ἐστί σῶμα, ... καί γάρ τό σῶμα οὐκ ἔστιν ἐν μέλος, ἀλλά πολλά. ἐάν εἶπῃ ὁ πούς, ὅτι οὐκ εἰμί χεῖρ, οὐκ εἰμί ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρά τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος; καί ἐν εἶπῃ τό οὖς, ὅτι οὐκ εἰμί ὀφθαλμός, οὐκ εἰμί ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρά τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος; εἰ ὄλον τό σῶμα ὀφθαλμός, πού ἡ ἀκοή; εἰ ὄλον ἀκοή, πού ἡ ὄσφρησις; νυνί δέ Θεός ἔθετο τά μέλη ἐν ἑκάστον αὐτῶν ἐν τῷ σώματι καθώς ἠθέλησεν. εἰ δέ ἦν τά πάντα ἐν μέλος, πού τό σῶμα; νῦν δέ πολλά μέλη, ἐν δέ σῶμα... τά δοκοῦντα μέλη τοῦ σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν ἀναγκαῖά ἐστί καί ἅ δοκοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ σώματος, τούτοις τιμήν περισσοτέραν περιτίθεμεν, καί τά ἀσχήμονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει· τά δέ εὐσχήμονα ἡμῶν οὐ χρειάν ἔχει. ἀλλ' ὁ Θεός συνεκέρασε τό σῶμα, τῷ ὑστεροῦντι περισσοτέραν δούς τιμήν, ἵνα μή ἦ σχίσμα ἐν τῷ σώματι, ἀλλά τό ὑπέρ ἀλλήλων μεριμνώσι τά μέλη» (Α' Κορ. 12, 12-13, 14-25). Τό σῶμα ἔχει πολλά μέλη. Ὅλα ἐπιτελοῦν κάτι τό διαφορετικό. Κανένα μέλος δέν μπορεῖ νά ὑποτιμήσει τό ἄλλο, ἢ νά πεῖ ὅτι δέ χρειάζεται τήν ὑπαρξη τοῦ ἄλλου. Βλέπουμε δηλαδή, ὅτι τό κάθε μέλος τοῦ σώματος ἔχει τήν ἀξία του, πού συνίσταται στήν ἰδιαιτερότητα καί μοναδικότητά του. Τό νά θέλουν ὅλα νά ἐκτελοῦν τήν ἴδια λειτουργία ἀποτελεῖ σύμπτωμα ἀρρώστειας. Κατά συνέπεια τά λειτουργήματα, ἀλλά καί ἡ διαφορετικότητα τοῦ ἄλλου (ἄνδρα, γυναίκα) ἡ Ἐκκλησία τά ἀντιλαμβάνεται ὄχι σάν ἐξουσία καί δύναμη, ἀλλά διακονία καί μαρτυρία.

Δέν μποροῦν ὅλα τά μέλη της νά ἔχουν μιά καί τήν αὐτή διακονία, ἀλλά ὑπάρχει ἡ ποικιλία τῶν χαρισμάτων, πού μέσα ἀπό τήν ἐνότητα καί ἀμοιβαιότητα διατηροῦν τήν ἰσορροπία καί ἰσοτιμία. Ὁ σεβασμός τῆς ἰδιαιτερότητος τοῦ καθ' ἐνός ἀποτελεῖ τή θεμελιώδη ἀρχή στό χῶρο τῆς Ἐκκλησίας μας, ἀρχή πού ὁ ἐκτός τῆς Ἐκκλησίας κόσμος δέν ἀντιλαμβάνεται. Ὁ κόσμος διέπεται πράγματι ἀπό τό πνεῦμα τοῦ ἀνταγωνισμοῦ καί τῶν ἀτομικῶν διεκδικήσεων. Μέ τό νά μή γίνεται π.χ. ἱερεύς, ἡ γυναίκα δέν ὑποβιβάζεται σέ ὄν κατώτερης στάθμης. Πρέπει νά σημειωθεῖ, ὅτι ἡ εἰδική ἱερωσύνη ἀπό τήν ἀρχή τῆς ἱστορικῆς φανερώσεως τῆς Ἐκκλησίας δόθηκε στόν ἄνδρα, οἱ τότε ἐπικρατοῦσες συνθηκῆς καί ἀντιλήψεις δέν ἐπέτρεπαν μιά ἀνάδειξη τῆς γυναίκας στό βαθμό τοῦ ἐπισκόπου, ἢ τοῦ πρεσβύτερου. Ἡ μή συμμετοχή τῆς γυναίκας στήν εἰδική ἱερωσύνη δέν ἀποτελεῖ ὑποβάθμιση. Αὐτός ὁ ἀποκλεισμός ἀπό τήν εἰδική ἱερωσύνη, ἐξισορροπεῖται ἀπό μιά ἄλλη μορφή ἱερατείας. Εἶναι ἡ ἱερωσύνη τῆς μητρότητος, ρόλος μοναδικός, πού ἀνήκει καθ'

ὀλοκληρίαν στό γυναικεῖο φύλο. Ὁ κόσμος ὀλόκληρος, περικλείεται μέσα στήν ἀγκαλιά τῆς μητέρας. Γιατί ἐκτός ἀπό τήν κυοφορία τῆς ζωῆς, μέσα ἀπό τή μητρική ἀγκάλη μαθαίνουμε νά ζοῦμε σάν πρόσωπα, καί ὄχι σάν ἄτομα πού εἶναι τελικά αὐτονομημένες, καί ἄρα τραγικές ὑπάρξεις.

Ἦδη τό πάντιμον πρόσωπο τῆς Παναγίας εἶναι στήν ὑψηλότερη θέση ἀπ' ὅλα τά ἀνθρώπινα πρόσωπα, ἀφοῦ κατά τή γλώσσα τῆς θεολογίας, ἡ Παναγία κατέχει τά «*δευτερεῖα*» μετά τόν Τριαδικό Θεό μας. Ἡ Ἐκκλησία τιμᾷ ἐξίσου ὅλες τίς γυναῖκες πού ἤ μέ τό μαρτύριο τοῦ αἵματος, ἤ μέ τήν ὁσία ζωή τους κατέκτησαν ξεχωριστή θέση στή χορεία τῶν ἀγίων τῆς Ἐκκλησίας. Ἀρκεῖ νά θυμηθοῦμε τόν ἀναρίθμητο ἀριθμό γυναικῶν, πού μέ ἠρωϊσμό καί αὐταπάρνηση ἔδωσαν τό αἷμά τους σέ στιγμές καθοριστικές καί τοῦ ἀπωτάτου παρελθόντος, ἀλλά καί τοῦ πρόσφατου (Ρωσία), ἤ ἄλλοτε μέ «*ταῖς ροαῖς τῶν δακρῦων*» τους μετέτρεψαν τό ἄγονον τῆς ἐρήμου, σέ εὐφορον ἀπό πολίστριες τῆς μοναστικῆς κονίστρας.

Ἀλλά πέρα ἀπό τίς εἰδικές αὐτές περιπτώσεις ὁ θεσμός τῶν διακονισσῶν στήν ἀρχαία ἐκκλησία προσέφερε πολλά στήν καθόλου δραστηριότητα της. Στό τότε, ἀλλά καί στό σήμερα εἶναι πολλοί οἱ τομεῖς μέσα ἀπό τούς ὁποίους δραστηριοποιεῖται ἡ γυναίκα. Ὁ τομέας τῆς φιλανθρωπίας, εἴτε σάν φιλόπτωχες ἀδελφότητες, ἤ ἐνοριακές δράσεις, στόν ἐνοριακό χῶρο σήμερα, καλύπτεται ἐξ' ὀλοκλήρου ἀπό τή φλόγα τῆς ἀγαπώσης καρδιάς τοῦ εὐλογημένου γυναικεῖου φύλου.

Ἡ Ἐκκλησία δέν κάνει διακρίσεις ἀνάμεσα στόν ἄνδρα καί τή γυναίκα. Ἐξαγιάζει τούς ρόλους τους καί τιμᾷ τήν προσφορά τους. Ἡ παραμελημένη ἀπό λαθεμένες ἀντιλήψεις καί ἐρμηνεῖες τοῦ προχριστιανικοῦ παρελθόντος γυναίκα βρῆκε τήν καταξίωση μέσα στό ἐκκλησιαστικό γεγονός. Νομίζω, ὅτι βρίσκονται ἐκτός πραγματικότητος οἱ κάποιες κραυγές, πού ἐκπορεύονται ἀπό τίς λεγόμενες «*φεμινιστικές κινήσεις*» γιά δῆθεν ὑποτίμηση τῆς γυναίκας ἀπό τήν Ἐκκλησία. Ἄν θελήσουν καί δοῦν μέ καθάριο βλέμμα τήν ἀλήθεια, ὅπως αὐτή βιώνεται μέσα στή δισχιλιετή ζωή τῆς Ἐκκλησίας, θά διαπιστώσουν ὅτι ἡ γυναίκα δέν περιθωριοποιήθηκε ποτέ, ἀλλά κάτω ἀπό τή νέα πνοή τοῦ εὐαγγελικοῦ λόγου ὑψώθηκε καί βρῆκε τήν ἰσοτιμία καί ἰσοπορεία της μέ τό ἀνδρικό φύλο. Μέσα ἀπό τήν ἰσοτιμία αὐτή μπορεῖ πάλι τό κάθε μισό, πού ἐκφράζεται στό φύλο, νά γίνεται τό ἕνα, μέσα στή λειτουργία τοῦ προσώπου.

Κατακλείω τίς λιτές αὐτές γραμμές μέ τό λόγο τοῦ ἐθνικοῦ νομικοῦ καί ρήτορος Λιβανίου, ὁ ὁποῖος γοητευμένος ἀπό τή θυσιαστική πράξη μιᾶς νέας χριστιανῆς γυναίκας, τῆς ἁγίας Ἀνθούσης, μητέρας τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου, εἶπε ἐκεῖνο τό ἀνεπανάλειπτο: «*Βαβαί, οἶαι παρά χριστιανοῖς γυναῖκες εἰσίν*» καί τό ὁποῖο δείχνει τό ρόλο τῆς χριστιανῆς γυναίκας στή λειτουργία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς.